

MILJØ brevkassen

Kontaktlinser og øjenbeskyttelse

Brevkassen har modtaget et spørgsmål om brug af kontaktlinser i laboratoriet. Vil stoffer f.eks. kunne opsuges i kontaktlinserne ved stinksvarsarbejde? Spørgsmålet synes sparsomt belyst i undersøgelser, og besvarelsen er baseret på udtalelser fra en række fagpersoner. En anden relevant problemstilling er sikkerheden, hvis en kontaktlinsebruger er udsat for at få stænk i øjet.

Generelt om påvirkning fra dampe og støv

Optikere har nogle generelle anbefalinger om, at kontaktlinsebrugere ikke skal arbejde i omgivelser med støv eller kemikaliedampe, som kan irritere slimhinderne.

Støv kan give problemer, når man bruger hårde kontaktlinser, fordi det nemmere kommer ind under de hårde linser end de bløde. Støv der fanges

under en hård kontaktlinse kan overfladisk ridse hornhinden.

Bløde kontaktlinser kan suge kemikaliedampe til sig og dermed gøre, at den tid øjnene udsættes for stofferne forlænges, og øjenirritationen øges. Øjets tårefilm, som både befinder sig på ydersiden og inder siden af kontaktlinse, udskiftes løbende, når man blinker, og normalt vil der ikke være risiko for opkoncentrering bag ved linsen. Desuden indeholder tårefilmen en buffer, der medfører at syre- eller basiske væsker neutraliseres meget hurtigt, hvis den tilførte volumen ikke overskrider tårefilmens egen volumen. Med andre ord vil små stænk blive neutraliseret meget effektivt og hurtigt.

Kontaktlinser i laboratoriet

På laboratorier håndteres et utal af kemikalier med vidt for-

skellige egenskaber, og man kan ikke udelukke, at der kan opstå øjengener. Imidlertid bør ventilationsforhold og arbejdsvaner være af så høj standard, at risikoen er meget begrænset. Øjenirritation hos en kontaktlinsebruger kan være forårsaget af mange faktorer – tør luft, make-up, pollen, øjendråber med højt indhold af konserveringsmiddel etc. Hvis der opstår mistanke om gener som følge af arbejdsmiljøet, må forholdsregler drøftes med sikkerhedsorganisationen, optikeren eller øjenlægen. Hvis nogen har konstateret konkrete problemer med brug af kontaktlinser, er de velkomne til at kontakte brevkassen.

Stænk og sprøjt

Det meste laboratoriearbejde er forbundet med risiko for sprøjt og stænk fra kemikalier. Stærke baser som natriumhydroxid er specielt ubehagelige, fordi baser kan give dybe læsioner og efterlade permanent uklar hornhinde. Øjnene kan – afhængig af arbejdets karakter – også være udsat for aerosoler med mikroorganismer, støv el.lign.

Miljøbrevkassen

Har du et arbejdsmiljøproblem kan Miljøbrevkassen måske hjælpe. Du kan skrive til: miljoebrevkassen@dl-f.dk. Redaktionen består af Trine Hjorth Nielsen (faglig sekretær), Søren Kristensen (miljøudvalget) og Jørgen Stage Johansen (brevkasseredaktør).

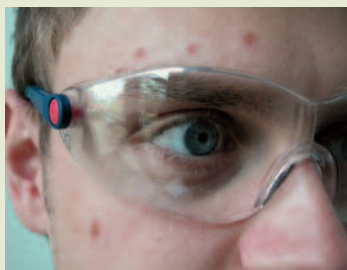
Kontaktlinser kan i enkeltstående tilfælde af stænk tænkes at beskytte hornhinden mod den umiddelbare påvirkning. Alligevel er det **ikke tilrådeligt at bruge kontaktlinser, når man arbejder i laboratoriet**. Selv om man bærer sikkerhedsbriller, er der eksempler på, at kemikalier kan trænge ind i øjet.

Bærer du briller med styrke til daglig, vil disse yde en vis beskyttelse, men i mange situationer er det langt fra tilstrækkelig. Brug tætsluttende beskyttelsesbriller eller ansigtsskærm – og kombiner den beskyttelse ved at have f.eks. stinkskabslugen mellem ansigt og arbejdsområde. Overvej eventuelt anskaffelse af sikkerhedsbriller med styrke.

På farmaceutstudiet advares studerende mod brug af kontaktlinser i laboratoriet. Hvis de alligevel vælger at bruge kontaktlinser under de obligatoriske sikkerhedsbriller, skal de informere øvelsesvejlederen, og de bliver bedt om at mærke kitlen "Jeg bruger kontaktlinser". Hvis der bliver behov for førstehjælp er det uhyre vigtigt, at andre personer har den viden.

FØRSTEHJÆLP VED FARLIGE STOFFER I ØJNENE

- Skyl omgående øjnene med øjenbruseren eller under vandhanen. Den optimale skyllevæske er isotonisk steril natriumchloridopløsning, men hurtig skylning er vigtigst.
- Hold øjnene åbne med et par fingre, så skylningen bliver effektiv. Kemikalier i øjnene vil give en krampagtig lukning på grund af smerte. Det kan være nødvendigt, at andre åbner øjet under samtidig skylning med vand.
- Eventuelle kontaktlinser skal fjernes, men først efter at skylning er iværksat.
- Tilkald hjælp – kun ved små påvirkninger kan kontrol på skadestue undlades.
- Forsøg aldrig at neutralisere ætsende stoffer med andre kemikalier.
- Fortsæt skylning under transport til skadestue. Medbring øjenskylleflasker. Skylltiden for baseætsninger er betydelige længere end for syrer, mindst 15-20 min.
- Husk at sikkerhedsudstyr og instruktion skal være i orden.

Øjenbeskyttelse er meget vigtig. Her har øjet været beskyttet mod stænk af den stærke syre trifluoreddikesyre. Ætsningerne rundt om brillen er få dage gamle. Hvis arbejdet var udført med stinkskabsruden under ansigtshøjde, ville ætsningerne i ansigtet også være undgået.

LITTERATUR

- (1) Lærebog for instruktører i førstehjælp, Beredskabsstyrelsen, 2002
- (2) Sikkerhedskompendium, Det Farmaceutiske Fakultet, august 2008.
- (3) Notat fra Alttox, 25. september 2006.
- (4) Samtaler med fagpersoner: Hans Bleshøj (privatpraktiserende), Vibeke Brandt (Øjenklinikken, Kennedy Centret), Steen Saust (Danmarks Optikerforening) og Tom Løfstrøm (Synoptik).